

1848—49. TÖRTÉNELMI LAPOK.

Együttal a Kolozsvárt létesített 1848—49. orsz. ereklje-múzeum, Abony városi, alsófejérmegyei, bácsmegyei, Baja városi, szolnokdobókamegyei, brassói, budapesti, csongrádmegyei, fehérmegei, gömörmegei, hontmegei, kolozsvári, marosvásárhelyi, szabolcsmegyei, szentesi, tolnamegyei, tordai, torontálmegyei, török-becsei, vasmegei honvéd-egyletnek, valamint a kolozsvári márcz. 15. állandó bizottság, a Kossuth-bizottság és Vasvári-kör hivatalos közlönye.

SZERKESZTŐ-BIZOTTSÁG:

Szigethy Miklós ezredes, Végh Bertalan ezredes-alelnökök Esterházy Miguel gr., Finály Henrik dr., Gámán Zsigmond, Gyarmathy Miklós, Huszár Sándor br. Kőváry László, Martin Lajos dr. Sárkány Ferencz, Szabó Sámuel és Szász Gerő.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

KUSZKÓ ISTVÁN,

az ereklje múzeum öre.

RENDES MUNKATÁRSÁK:

Alsó-Kubinból: Bulla György. **B-Hunyadról:** Gyarmathy Zsigmond, Gyarmathy Zsigmondné, Bécsből: Veress Endre, **Beszterczéről:** Csernátóni Gyula dr. **Brassóból:** Baráczy Sándor, Koós Ferencz. **Budapestről:** Hegedüs István dr., Helfy Ignác, Hentaller Lajos, Jakab Elek, Jókai Mór, Kreith Béla gr. Reiner Zsigmond dr., Szinyey József id., Csikszeredából: Benedek István. **Deésről:** Kádár József. **Hidvégről:** Nagy Sándor. **K-Vásárhelyről:** Balogh Vendel dr. **Kolozsvárról:** Bartha Miklós, Benel Ferencz, Deáky Albert, Ferenczy Zoltán dr., Hory Béla, Kovács János, Kuskó Istvánné, Lövei Klára, Magyary Mihály, Márki Sándor dr., Szádeczky Lajos dr., **Lugosról:** Dengi János dr., **M-Vásárhelyről:** Imreh Sándor. **Nagybányáról:** Törökfalvi Pap Zsigmond, **Nagyváradról:** Hegyesi Márton., **Nyiregyházáról:** Krúdy Gyula. **Sátoralja-Ujhelyről:** Matolay Etele, **Székely-Udvarhelyről:** Vajda Emil dr. **Székesfehérvárról:** Éder József dr. **Alsó-Szóvát:** Dézsi Mihály. **Tordáról:** Borbély György, Ferenczy Ferencz. **Vizaknáról:** Szentkatolnai Bakk Endre. **Rajzoló munkatárs:** Nagy Gyula tanár. **Fényképező munkatársak:** Dunky Ferencz, Dunky Kálmán. **Budapestről:** Vágó Bertalan.

Szerkesztőség hid-u. 15. sz. alatt, emeleten, kiadóhivatal, hová a lapot illető minden küldemény intézendő: Kolozsvárt, Széchenyi-tér 27. sz. Orsz. Tört. Ereklje-Múzeum helyiségében.

A m. posta-takarékpénztár clearing és cheque forgalmában a kiadó-hivatal száma **3213.**

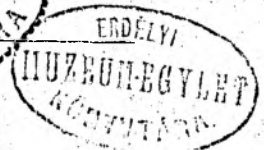
Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Ara negyedévre 1 frt. — Külföldre 1 frt 25 kr.

A lap az első évfolyamtól megrendelhető. — Díszes borítékba kötve az I. II. és III. évfolyam ára 15 frt.

Egyes szám ára 20 kr.

Lapunk jelen száma 16 oldalra terjed.

TARTALOM:

	Oldal
Az önvédelmi harc férfainak Pantheonja	193
A kolozsvári orsz. ereklye-muzeum alapszabályai	193-195
Tamás András és Sándor László vértanúk emléke	195
Bem tábornok parancskönyve. (Közl.: Szabó Sámuel)	195-197
A kolozsvári honvédegyelet közgyűlése	198
Kanitz S. dr. 1848-49-iki naplójából. Közl.: Kanitz Ágost	197-199
Halálozások:	
Bejcsi György. — Benke Imre. — Gönczy István. — Id. Gyulay Korpos Ferencz. — Szarvkői és gosztoni Gosztony Nep. János. — Halla János. — Keményfi József. — Liptay József. — Csiktaploczai Lázár Imre. — Lulley Manó. — Telegdi Mór János. — Tánczos János. — Zalay Zábráty Ottó	199
Különlélek:	
Honvédegyelet központi biz. gyűlése. — Halálozás. — A szabadságharc szobra. — A világosi fegyver- letélteli kardok sorsa. — Görgei Arthur tábornok megsebeülése.	199-200

BORITÉK TARTALMA:

Uj évvel. — Háromszék önvédelmi harca — A Történelmi Lapok. — Kimaradt képek. — A nov. 15. társas estélyről. — Előfizetések nyugtázása — A Kossuth könyvtárba befolyt művek kiutatása. — Eladó zeneműtár. — Bekötési táblák. — Öreg honvédek képei a milleniumon. — Öreg honvédek a miniszterelnöknel. — Honvédek fólvétele a menedékházba. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetés.

Uj évvel a Történelmi Lapok is megizmosodva megy át az ötödik évfolyamba. A munkatársak megritkult sorait kiegészíti a szerkesztő bizottság, hogy mint erőteljes gárda át foghassa a nagy idők minden eseményét s az adat gyűjtésben s azok tisztázásában fokozottabb erővel, szélesebb munkakörrel teljesítse nemes feladatát.

Háromszék önvédelmi harca című műre felhívjuk tisztelt olvasóink figyelmét. A könyvre vona közö előfizetési felhívást lapunk jelen számához csatoljuk. Kérjük a honvéd egyesületeket, kaszinókat, köröket arra, hogy tagjaik körében megrendelőket gyűjteni sziveskedjenek. A hazafias tanintézetek nemes flatalságát is kérjük minél nagyobb számú megrendelő gyűjtésére. A megrendelt példányok száma vizkereszt napjáig okvetlen bejelentendő.

A Történelmi Lapok közelebbi száma ez évi tárgymutatóval ellátva a karácsonyi ünnepekre fog megjelenni.

Kimaradt képek. Egy képcsoportozat, valamint több közlemény kimaradt mai lapunkból tárgyalmaz miatt. Ezek jövőre jönnek.

A nov. 15. társas-estélyről szóló tudósítás tér szüke miatt kimaradt. Együtt fogjuk közölni ezt a decz. 15. társas estélyről szóló tudósítással, a decz. 25-én megjelendő számban.

Előfizetések nyugtázása.

1894. évre befizettek:

Györffy Géza, Szabély Antal.

1895-ik évre befizettek:

Borcsa Mihály, Ferenczy József. Gr. Bethlen Ödön, Brassó-apáczai Társalgó egyesület, Buday Ferencz, Györffy Géza, Kelemen József, Lukács Antal, Dr. Pándy István, Szabély Antal, Gr. Teleky Miksáné Ó méltósága, Csongvay Lajos, Dobóczy Dezső, Gaál Majos, Magyar tudományos akadémia könyvkiadó hivatala, Móra Károly, Ribay Ferencz Szintay Béla, Thuránszky Tamás

Kossuth könyvtár.

A Történelmi Lapok f. é. I. számában kérészt adott közre az ereklye-muzeum, egy Kossuth könyvtár létesítéséhez szükséges könyvek szives adományozása iránt. A felhívás nem hangzott el a pusztában. A „Kossuth könyvtár“ részére eddig beérkezett könyvek jegyzékét alább közöljük. Kérjük egyuttal leveinket, a Kossuth könyvtár lehető teljessé tétele tekintetéből könyveket, füzeteket adományozni kegyeskédjenek.

37 sz. Mezei Naptár Gazdasági kalendárium. A nép használatául 1848-ik szökő évre. N. 8-ad rét. Füzve ára 8 krajczár, pengő pénzben: Ifj. Tüske Ferecz adománya.

38 sz. Uj és Ó Naptár. 1848, 366 naphól álló szökő évre. Erdély nagyfejedelemség s hozzá kapcsolt részek használatára. Kolozsvárt a királyi főtanoda betüivel 348-lap. n. 8-ad r. Füzve.

39 sz. (Kárpáti) Nagy Benő. „Egy Honvéd Albuma“ Nyomatott Nagy-Váradon Rosenbann V. Vilmos könyvnyomdájában 1887 szerző sajátja. N. 8-ad rét. 127-lap. Füzve ára 1. frt.

40 sz. Stancsics Mihály. Népkönyv. A fenséges nádorispány félszázadig viselt hivatalának emlékére Lipsében, 1846. Keil Erneszt és társánál. 8-ad r. 302. lap Kötve. Székely József adománya.

41 sz. Bucsanszki Alajos kis képes naptára 1849 évre. Első évfolyam 40 képpel. Nyomatott Budapesten Bucsanszky Alajos nyomdájában. N. 8-ad r. Füzve, ára 6 kr. pengőpénz Cser József adománya.

42 sz. Uj és Ó Naptár Kriszt. urunk születése után 1848. 366 naphól álló szökő évre. Erdély nagy fejedelemség s hozzá kapcsolt részek használatára. Kolozsvárt. A királyi főtanoda betüivel. 348 lap. Karácsony Sándor adománya.

43 sz. Az 1849-ik év október hó 6-ik napján Aradon vértanuhalt szenvedett 13 honvédtábornok hazafias kegyelethől állított emlékszobrának 1890-ik évi október hó 6-ik napján országos ünnepélylyel végbement leleplezésén jelen volt honvédegyelet képviselőinek bajtársi emléktül közakarattal létesített Névlapja. 27. lap. Füzve. Végh Bertalan tulajdona.

44 sz. K. Papp Miklós. Történelmi Lapok. II. évfolyam. I. és II. félév. Kolozsvárt. Nyomatot K. Papp Miklósnál. 1876. 1456 lap 4-ed r. Füzve. Történelmi Lapok f.

1848—49. TÖRTÉNELMI LAPOK.

A m. posta-takarékpénztár clearing- és cheque-forgalmában a kiadóhivatal száma 3213.

Felelős szerkesztő:
KUSZKÓ ISTVÁN,
az ereklye-múzeum őre.

A lap szellemi és anyagi részét illető közlemények az ereklye-múzeum őre címére küldendők.

Szerkesztőség:
Kolozsvár, hid-u. 15. sz., emelet.
Telefon sz. 244.

Előfizetési díjak:
1/4 évre 1 frt, 1/2 évre 2 frt, egy évre 4 frt.

Kiadóhivatal:
Kolozsvár, Széchenyi-tér 27. sz.

Az önvédelmi harc férfainak Pantheoná.

A Kolozsvárt létesített orsz. történelmi ereklye muzeum egylet alapszabályait a belügyminiszter jóváhagyta. Az egylet gyűjteménye Kolozsvár város védnöksége alatt áll és így a nagy idők emlék tárgyainak megőrzésére hivatott intézmény alapításánál az alakítók és szervezők gondoskodtak arról, hogy ez intézményen a pokol kapui se diadalmaskodjanak.

Öt évi előmunkát előzte meg ezt a végleges alapítást, öt évi hangulat keltés, gyűjtés és szakadatlan munkával igyekeztünk a „honvédek Pantheonának“ szilárd alapot rakni.

Több rendbeli, a nagy napok emlékezetét kegyeletben tartó intézkedésre mutatott rá a Történelmi Lapok idei 7. száma.

S így mondhatjuk, hogy ez öt évi munkássága nem volt meddő.

Sokan, nagy lelkesedéssel, kitartással vettek részt e munkában.

A jeles munkás gárda tagjai közül sokan pihenőre tértek idő közben. A kik megmaradtak, azok várva várták az az időt, a mi most békövetkezett.

Együttes működéssel elértük végre, hogy alapvető munkálatunkat a felsőbb helyeken szánkeziónálták s teljes megnyugvással építhetjük tovább, a daliás időkre emlékeztető s a hazafias érületnek szentelt templomunkat.

Hogy ez az alap munka nem volt meddő, bizonyítják a „Történelmi Lapok“ évi folyamai.

A márcz. 15-ét az országban mindenféle nemzeti ünnepé tettük.

A történelemre szükséges kiegészítő adatok egybegyűjtése iránt sikerrel dolgoztunk

Az élő honvédek sorsát felkaroltuk s az inségben szenvedő munkaképtelenek ügyét országos érdeklődés tárgyává tettük, több ezerre menő honvéd helyzetén ez által javítottunk.

Kiterjedt a figyelmünk az emigrációra, a magyar legió működésének adatai össze gyűjtésére.

Az önvédelmi harc hőseinek, vértanuinak arcképei életrajzi adatai gyűjtésére nagyobb méretű akeziót folytattunk, hogy a mire beköltözik a Mátyás király születési házába a muzeum gyűjteménye, a honvédek Pantheonát képezze az egykori fekete-sereg megalapítójának, az igazságos királynak születési háza.

Kossuth könyvtár szervezésének előkészítésével alapmunkálatait vetettük meg egy nagyobb szabású könyvtár létesítésének.

A kolozsvári orsz. történelmi ereklye muzeum alapszabályai.

Kolozsvár decz. 1.

A kolozsvári 1848—49 orsz. történelmi ereklye muzeum aiapszabályait a vallás és közoktatásügyi miniszter, valamint a nemzeti muzeum igazgatósága véleményének meghallgatása után a belügyminiszter a nov. 25-én 90712/v. b. sz. a jóváhagyási záradékkal ellátta. A jóváhagyott alapszabályok e hó 30-án érkeztek le Kolozsvár város tanácsához s ott 16022. ikt. számot nyertek. Ezzel a kolozsvári orsz. tört. muzeum, mely legelőször alakult az országban a szabadságharczbeli emlékek összegyűjtésére és kegyeletes megőrzésére, elől áll abban a tekintetben is, hogy gyűjteményét megerősített alapszabályai által egy részről a nemzet oltalma alá helyezte, más részről pedig Kolozsvár város védelmét kérte ki s a védnökséget, mint olvasóink tudják, Kolozsvár város májusi közgyűlésén el is fogadta. Az alapszabályok megerősítése és mielőbbi leküldése érdekében, hogy Kolozsvár város ez idei költségvetésének tárgyalása előtt a városhoz leérkezzenek, az ereklye muzeum őre személyesen járt el Budapesten e hó 15—18-án.

Az Orsz. Történelmi Ereklye-Muzeum Egyesület alapszabályai.

Az egyesület czime.

1. §. Az egyesület czime: „Országos Történelmi Ereklye-muzeum Kolozsvárt.“

Az egyesület czélja.

2. §. Az 1848—49. magyar szabadságharcra vonatkozó ereklyék, iratok, történelmi adatok összegyűjtése és azoknak Kolozsvárt állandó elhelyezése nyilvánosságra való berendezése és megőrzése; továbbá a hazafias érzes ápolása és fentartása.

Az egyesület pecsétje.

3. §. Az egyesület pecsétje: a budai honvédemlék rajza. „Országos Történelmi Ereklye-Muzeum Kolozsvárt 1891“ körirattal.

Az egyesület védője.

4. §. Az egyesület védője Kolozsvár sz. kir. város törvényhatósága, melynek polgármestere az egyesület igazgatóságának hivatalból tagja.

Az egyesület vagyoni forrásai.

5. §. Az egyesület vagyona, illetőleg bevételei:

- begyűlt ereklyék, iratok, könyvek, képek stb.
- örökös, alapító és rendes tagok adományai és járulékai.
- ajándékok és hagyományok; tárgyakban úgy, mint kész pénzben;
- a muzeum tagjai és pártolói által eszközölt gyűjtések, ünnepélyek, felolvasások stb. jövedelmei.

Munka kör.

6. §. A muzeum által létesítendő osztályok, körök bizottságok ügyviteli rendjét, a különböző czélu alapítványok kezelése, gyümölcsöztetése és ellenőrzése módzatait, a választmány által kidolgozandó külön ügyrend állapítja meg.

Tagok.

7. §. Tiszteletbeli tagok, a kiket az egyesület, a szabadságharczban kivivott érdeméért, vagy az orsz. tört. ereklje muzeum alapítása körül kiváló és hazafias buzgósággal teljesített munkásságért választott. Külföldi tagok tiszteletbeli taggá választásához a belügyminiszter engedélye kikérendő.

8. §. Örökös tagok, a kik a muzeum javára 1000 frt. alapítványt tesznek.

9. §. Alapító tagok, a kik a muzeum javára legalább 100 frtot. adományoznak.

10. §. Rendes tagok. A kik 3 évi kötelezettséggel évente 1 frtot fizetnek.

11. §. Tagok jogai. Az egylet tagjai a közgyűlésen tanácskozási és szavazási joggal bírnak, Testületek képviselőik által vehetnek részt

11. Vidéki körök. Megyékben, városokban nagyobb községekben, hol a muzeum egyletnek az ügyviteli szabályzatban meghatározott számu rendes tagja van, ezek külön kört alakíthatnak. A körök feladata a muzeum-alapot tagok nyerésével és gyűjtéssel növelni. Ennek javára hazafias ünnepélyeket, vagy vigalmakat rendeznek, felkutatják az ereklje értékkel bíró szabadságharczbeli tárgyakat, iratokat, nyomtatványokat, azoknak hitelességét megállapítják és a muzeumnak beküldik.

Feladata továbbá minden körnek kerületében összegyűjteni a történelmi adatokat, azokat tisztázni és a tisztába hozott adatokat beküldeni.

Czélja kerületében egyuttal a kegyelet ébrentartására ünnepélyeket, emlékbeszédeket tartani, állandó emlékek felállítását közvetíteni.

Keblí osztályok.

13. §. Az ereklje-muzeum egylet saját keblében osztályokat állít fel, bizottságokat küld ki. Ezeknek s a vidéki köröknek munka programját az igazgatóság állapítja meg.

Az egyesület kormányzása.

14. §. A muzeum ügyeit a közgyűlés, az igazgatóság és az elnökség intézik.

A közgyűlés.

15. §. Rendes közgyűlés évenként szeptember második felében tartatik, rendkívüli közgyűlés azonban 10 egyleti tag vagy az ellenőr irásbeli kivanatára a tárgy megjelölésével bármikor összehívandó. A közgyűléseken érvényes határozat hozatalra 24 tag jelenléte szükséges, ellenkező esetben, 8 napon belül új közgyűlés hívandó össze s ez a közgyűlés, tekintet nélkül a tagok számára, az első közgyűlésre kitűzött tárgyak felett határoz. A közgyűlés a kolozsvári napilapok útján 8 nappal előbb a tárgysorozat közlésével hívandó össze.

16. §. A közgyűlés hatásköre.

a. tiszteletbeli tagok, elnökség és igazgatóság megválasztása.

b. Az évi jelentés zárszámadások és költségvetés tárgyalása és a felett határozathozatal.

c. Az alapszabályok módosítása, melyhez az egyleti tagok $\frac{3}{4}$ részének jelenléte és a jelenlevők $\frac{3}{4}$ -ed

részének hozzájárulása szükséges. A módosított alapszabályok azonban csak miniszteri jóváhagyás után lépnek életbe.

d. Indítványok tárgyalása, melyek azonban a közgyűlés előtt legalább 3 nappal az egyesületi irodában írásban benyújtandók,

e. Évenként 3 számvizsgáló kiküldése.

A közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére, két tag kiküldése.

A tárgyalás parlamentaris módon tartandó.

Igazgatóság.

17. §. Az igazgatóság az elnökség tagjain és Kolozsvár város képviselőjén kívül közgyűlés által három évre választandó 24 tagból áll.

Rendes gyűlés havonként egyszer rendkívüli gyűlés öt tag, vagy az ellenőr kivanatára összehívandó. Érvényes határozathozatalra az elnök és jegyzőn kívül legalább 3 igazgatósági tag jelenléte szükséges.

Az igazgatósági ülés jegyzőkönyveit az elnök a jegyző és az elnök által kijelölt egyik igazgatósági tag hitelesíti.

18. §. Igazgatóság hatásköre.

a. Tagok felvétele felett határoz.

b) A közgyűlést előkészíti.

c) Az évi költségvetés tervezetét megállapítja.

d) Számadásokat fölülvizsgálhatja.

e). Az ügyrendet megállapítja.

f) Alkalmazottak felvétele, díjazása vagy elbocsátása felett intézkedik.

g) A közgyűlés határozatait végrehajtja és minden a közgyűlés részére fenn nem tartott ügyben határoz.

Az elnökség.

19. §. Az elnökség tagjai: az elnök és alelnökök, a muzeum ör pénztárnok, ellenőr és a jegyzők.

20. §. Az elnök, akadályoztatása esetében pedig az elnök által helyettesített alelnök vezeti az üléseket, utalványoz 100 frt. erjég. Képviselet az egyletet; különösen tulajdonjog szerzéseknél úgy ingóság mint ingatlanokra nevezve vételnél, vagy eladásnál, törvényszékeknél, hatóságoknál és testületeknél is.

Alelnökök. Az alelnökök számát időről időre a közgyűlés állapítja meg és akadályoztatás esetében az elnököt helyettesítik.

21. §. A muzeum ör az egyesület irodájának főnöke; szerkeszti az egylet kiadványait, gondozza a tárgyakat, a muzeum működéséről a választmánynak jelentést tesz.

22 § A jegyzők vezetik a jegyzőkönyveket és segédkeznek a muzeum örnek az irodai teendőknél.

23. §. Az ellenőr az egyleti vagyont kezelését s a pénztári ügyvitelt ellenőrzi.

24. §. A pénztárnok a megállapítandó ügyrend értelmében kezeli az egylet vagyont.

Az elnökség tagjait a közgyűlés választja három évre. A választások titkos szavazással történnek.

Az egyesület feloszlása.

25. § A muzeum-egyesület feloszlását csak külön e czélra összehívott közgyűlés határozhatja el, melyhez a tagok $\frac{3}{4}$ részének jelenléte és ezek $\frac{2}{3}$ részének hozzájárulása kívántatik. Feloszlás esetén a muzeum Kolozsvár város birtokába, és ha 10 év eltelte alatt hason

irányu egyesület nem alakul, mely azt átvenné, ez időn túl tulajdonába megy át.

E közgyűlési határozatok foganatosítás előtt a m. kir. belügyminiszteriumhoz felterjesztendők.

26. §. Ha a muzeum-egylet az alapszabályokban meghatározott célt, hatáskört és eljárást meg nem tartaná, működését a kormány felfüggesztheti s az egyletet az alapszabályok szigorú megtartására kötelezheti, vagy a körülményekhez képest feloszlathatja.

Kolozsvárt, 1895. márczius 23-án tartott alakuló közgyűléséből.

Deáky Albert,
elnök.

Kuszkó István,
jegyző.

90712 szám.

„Látta a m. k. belügyminiszter.”

Budapest 1895. november 25-én.

(P. H.)

Latkóczy Imre s. k.
államtitkár.

Tamás András és Sándor László vértanuk emléke.

Kolozsvárt decz. 1-én.

„A Történelmi Lapok“ hazafias érzelmű lelkes és munkás pártolói a szabadságharc vértanúira vonatkozó adatok összegyűjtése, eleste vagy kivégeztési helyük megállapítására vonatkozó részletek gyűjtése körüli munkában olyan nemes és buzgó munkásságot s oda adó támogatást tanusítottak, a melyért a jelenkor személyiüket teljes elismeréssel a jövő pedig emléküik iránt a legnagyobb tisztelettel, hálával és egyelettel fog adózni.

Munkájuk, támogatásuk a nagy idők történelmének házait rendre kiegészíti, a kegyelet fenntartására a hazafiai érzés ápolására szolgáló helyeket megjelöli, emlékeket állít oda, hol hősök és vértanuk pihennek, hogy az utókor fiai és honleányainak, midőn szándékosan jönnek vagy véletlenül bukkannak e helyekre, szívök megdobbanjon, érzésük magasabb szárnyalást nyerjen, lelkükben pedig a honszerelm nemes érzése fakadjon.

Számos ily eredménnyel végzett munkára, kutatásra mutathat rá a „Történelmi Lapok.”

Csak közelebről is felkutatták az elesett *debreczeni* hősök hamvainak nyugvó helyét, továbbá a két székely vértanu: *Tamás András* és *Sándor László* kivégeztetésére vonatkozó adatokat, valamint nyugvó helyükre vonatkozó pontot.

E két vértanura vonatkozólag a kutatásra széles akció indult. Ennek nyomán sok adat érkezett be a bizottsághoz, a melyek most feldolgozás alatt állanak s melyeket összefoglalva a bizottság rostálása után fogunk közre adni. Egyelőre megjegyzünk annyit, hogy a vértanuk kivégzési és pihenő helyét ismeri Sántha István, kolozsvári r. k. kántor, ki édes apjával gyakran volt a siroknál, továbbá özv. Pankótzkyné, ki jelenleg Maros-Ujvárt, fiánál Pankótzky Ferencz bányászati hivatalnoknál lakik. Pankótzkyné a férjével több ízben volt a siroknál is azok helyére hűen emlékszik. S miután a kivégzési hely és a sirok az egybe hangzó vélemények szerint Szamosfalva község határdombján a határkő közelében vannak, e domb és határkő pedig nem változott, a pontra nézve kétség többé nem forog fenn.

Pankótzky Ferencz a vértanukra nézve még a következőket írja:

Édes anyám ma is részvétellel emlékszik még a két mártírra, mert míg elváltak fogva a „Lyceumba“ (és nem a „Convictusba.“) Édesanyám személyesen beszélt velek; Kneisel tanítónéval látogatták meg őket.

Kneiselné naponta küldött nekik ebédet.

Édes anyám már rég nem látta azt a helyet, de azután, hogy Édes apám megmutatta volt, arra felé többször járt.

Édes apám a kivégzésnél és az elhantolásnál valószínűleg jelen lehetett, mert a helyet tudta, hová a a vértanukat eltemették.

Maros-ujvárt 1895. november hó 16-án.

Pánkótzky Ferencz.

A fontosabb kérdés is elő van készítve immár, a sir-helyek emlékkövel való megjelölése. Erről a következő tudósítással számolunk be: „A bizottság legutóbbi gyűlésén arra is felkérte az ügy egyik 48-as barátját, Vincze Istvánt, hogy egy a hely megjelölésére szolgáló emlék létesíthetése tekintetéből a kőbánya tulajdonosok, kőfaragók, s építésekkel érintkezésbe lépve, hazafias jóindulatukat és támogatásukat ez ügynek megnyerni sziveskedjék. A bizottság ebbeli kérdésének meg is volt a kívánt örvedetes eredménye. Ugyanis Schmiel Dávid kőbánya tulajdonos és Kolozsvár város törvényhatósági biz. tag, a bizottság nevében tett kérésre készséggel felajánlotta, hogy kőbányájából e célra megfelelő nagyságu követ állítat elé s azt kidolgozva helyszínére szállítja s ott a saját költségén fel is állítatja és ellátatja azzal a felirással, a melyet a bizottság megállapít. A kömlel felállítását, már tavasszal eszközölni fogja. Elismeréssel jegyezzük fel derék polgártársunk hazafias és nemes áldozatkészségét, mely a bizottság tagjai körében nagy örömet és lelkesedést keltett s melyért a bizottság a következő gyűlésén fog mondani hálás köszönetet.

Megjegyezzük különben, hogy e vértanuknak a kolozsvári temetőben is van emlékköve, melyet a csikszéki honvédegyelet azért állított ide, mert a felállításakor nem tudta, hogy a kiszemelték porai hol nyugosznak.

*

Ez akcióknak sikere gyakorlati bizonyosság arra nézve, hogy ma még talán sikerrel kikutatható az aradi 7 vértanu ismeretlen pihenő helye is, valamint több olyan csatahely vagy hősök vére által megszentelt pont, melyek hivatva lesznek arra, hogy bucsujáró helyei legyenek a jövőre a haza fiainak, leányainak.

Bem tábornok parancs-könyve.

Előszó és ismertetés.

(Mutatvány „Háromszék önvédelmi harcza 1848—9.“ cz. műből; írta Nagy Sándor; megjelenik új évre. Előfizetési ára 3 korona.)

Kegyelettel és megilletődve forgatom e sárgult lapokat. Czimül ez áll följük írva:

„A felső erdélyi hadsereg Napi Parancsainak Jegyzőkönyve, febr. 1. 1849.”

Mennyi nagy emlék fűződik hozzájuk. Mennyi dicsőség és vesztesség! Mindkettő nyomot hagyott a megtépett leveleken.

Két részből áll.

Egyik a napi rendeletek jegyzéke 41 nagy ivrétű levél. Kezdve Vizaknán február 1-én 1849., végezve Beszterczén július 4-én.

Másik része ily czímet hord: „Névjegyzék, (!) azon egyéneknek, kik az erdélyi hadseregben érdemjellel jutalmaztattak.“ Áll 6 kis ivretű levélből, csinosan rovatokra osztva és tintával megvonalozva az egyes nevek számára. A 7-ik levelen következő följegyzés olvasható.

„A dévai capitulatio következtében s a leveles szekeret felügyelő tiszt gondatlansága miatt, elszórt levelek közül, ezen jövőre tán becses jegyzéket felkerestem, augusztus 18. 1849. este.

Lőrincz József, s. k.

Lőrincz nevével a napi parancsok során több ízben találkozunk. Sőt annak egy része az ő kezeirása. Legelőször Szeben bevétele után tűnik fel, mikor Bem Háromszék látogatására megy és Brassóban márczius 20-án segédtsíztjévé nevezi ki, ily szavakkal: „Székely huszár ezredbeli főhadnagy Lőrincz Józsefet századossá s magam mellé segédtsíztnek.“ Aláírva: *Bem*.

Ismét Mehádiai fürdőhely, főhadi szálláson, május 22. 1849. „Lőrincz százados segédtsíztmet is a 3-adrendű érdemjellel feldiszítem.“ Végre:

A jegyzék legvégén 1849. július 26-ról: „Vezérkari százados Lőrincz Józsefet a vezérkarhoz őrnagynak.

A szabadságharc után neje birtokán Sepsik-Magyaróson lakott és ott is halt meg.

A nagybecsű följegyzések 3 évvel ezelőtt elhalt neje hagyatékából kerültek elő. Maga Lőrincz mig élt létezésüket titkolta, sőt azoknak, kik tőle szabadságharci emlékekről, följegyzésekről kérdezősködtek kitérő, tagadó válaszokat adott.

A jegyzőkönyv két helyen kétségkívül megcsontult. Hiányzik belőle elől a 3-ik levél, melyen az olló-metszés nyomai tisztán fölismerhetők; a megmaradt kis ujnyi szélességű csonka rész mindkét oldalán egyes betűk, szótagok töredékei látszanak.*) Hiányzik továbbá az ápril 10-iki Szászsebesen kelt, és ápril 18-ról Karánsebesen keltezett részek közt egy levél, mely 6-os számmal volt jegyezve s melyet egy cseppnyi spanyol viaszszal ragasztottak volt utólagosan helyére. Ennek nyoma a lap felső részén megmaradt.

A július 4-ikénél végződő főjegyzőkönyvnek 3 levélnyi külön-vált toldaléka van, melyre tintával vonalozott rovatok közé, az előléptetésre fölajánlottak neveit jegyzték. Ez ápril 16-ikán kezdődik és aug. 17-ikén végződik, ily aláírással: „ezzel be van rekesztve, Lőrincz József.“

A jegyzőkönyv mostani külsejéről, egykori alakjára csaknem biztos következtetést merek vonni.

*) Ezen a kivágott levelen lehetett a hadi isteni tiszteletet hirdető febr. 4-iki rendelet.

Kemény táblája volt, erős spárgával 5 helyt átfűzve. Mikor Lőrincz segédtsízt Déván a szétzort iratok közül magához vette, hogy jobban elrejthesse: kitépte borítékából; hátulsó tiszta részét is leszakitotta s eldobta, de legvégéről magához vette a felajánlásokról vezetett jegyzéket, melyet anapi parancsoktól külön választva vezettek.

A borítékból való kitépéskor szakadt ki régi helyéről azon 5 külön vált levél, mely a mostani jegyzőkönyv végét alkotja.**) Ezen levelek sarkán az ötszörös átfűzés helye jól látszik.

— Arra a kérdésre: volt-e Bemnek ennél több Napiparancs könyve a február 1-ét megelőző két hónapról? Megtaláljuk a feleletet a február 19-éről Medgyesen keltezett rendelet végén; ekként szól:

„Miatán a főszállási irodai szekér ellenség által elfogatott: meghagyatik a csapatok parancsnokainak, hogy minden január 24-ike óta február 4-ig tett előléptetéseket, folyó hó 22-ig név szerint ide beadják, megjegyezven minden névnel, mely napon tétetett meg az előléptetés.“

Azt bizonyítja, hogy Szeben első sikertelen ostroma alkalmával, január 21. 22. napján Bem irodáját elfogták és régibb jegyzőkönyve is odaveszett. Ezért kellett február 1-én újat kezdeni.

— Végre szóljunk néhány szót, azon 6 levélnyi Névjegyzékről, mely az érdemjellel jutalmazottakat foglalja magában. Összesen 355 nevet találunk feljegyezve, legelsőnek ápril 9-ikéről a 11. honvédszászlóalj zászlaját, melyet a piskii győzelemért s az egész hadjárat alatt tanúsított vitézségeért így jutalmazott a hadvezér.

A Névjegyzék nagyobb része 302 név, egyetlen kéz írása, valószínűen Kurcz Antal, őrnagy segédtsízté, ki augusztus 6-án Szebennél esett el. Tudomásom szerint benn a városban a megrekedt szekerek közt, menekülést keresve, a zászok lötték le.

Hogy nem volt született magyar ember a jegyzék írója, helyesirási tévedéseiből ismerszik. Így ir: Gáll, Mátyás, András, Ferenz, Adolph sat.

Az első kéz följegyzései ápril 9-én kezdődnek és június 3-án Nagyszebenben végződnek. Innen kezdve Lőrincz József folytatja és végzi be július 4-én.**)

Az eredeti jegyzőkönyv lapjait forgatva, a tábori író-deák nevére is rátaláltam. 1848. április 1-én a tisztekké kinevezettek hosszú névsorában előfordul székely huszár őrmester Zajzon Áron

*) Volna-e az élő bajtársak közt olyan, ki Bem napiparancs könyvét látta és emlékeznék rá milyen volt? bizonyíthana mellettünk.
Sz. S.

**) Ez a nap egyezik a megmaradt utolsó (besztercei) napi parancs keltével s azt bizonyítná, hogy július 4-én tu egyiket sem folytatták.

neve, kit hadnagygyá neveznek ki ily hozzáadás-sal: „főhadi szállásomnál marad.“ Zajzon a mint saját nevét beírta, oda kanyarította czifra manu-propriáját: M K. — Ugyanő előfordul, mint a hadjárat legvégén aug. 6-án kinevezett főhadnagy „vezérkari cancellista.“

Utána még csak egy név áll (Barabás Károly Mátyás huszár hadnagyó aug. 17-ről) s ezzel a függöny legördül. Bem hadserege letette a fegyvert; a fővezér kevesed magával, Törökországba menekült.

Petőfi örök életü nevével két helyt találko-zunk a jegyzőkönyvben. Egyik: Szászsebes, ápril 3-ikán 1849. így: Petőfi Sándor százados ur magát nálam jelentvén s mellettem szolgálatot tenni ajánlván, én őt ezen hivatásban, mint segéd-tisztot meg tartottam“ Másik kelt „Táborhely Freidorf, Temesvár mellett, május 3. 1849. Május 1-től kezdő ranggal kinevezem Niuny és Petőfi Sándor vezérkari századosokat őrnagyoknak s az elsőt az ujonnan alakulandó bánáti német honvéd zászlóalj parancsnokának.“ Petőfi május 6-ikán indult Debreczenből Pestre, édes apja temetésére. (Lásd levelését Arany Jánossal 75. sz.)

Záradéku! megjegyzem, hogy az eredeti helyes írást, csekély eltéréssel, mindenütt megtartottam.

Kolozsvárt, 1895. nov. 6.

Szabó Sámuel.

A kolozsvári honvéd-egylet közgyűlése.

A magyar önvédelmi harcz még élő katonái közgyűlést tartottak nov. 30-án délután.

Kolozsvármegye székházának közgyűlési termében nagyon szép számmal gyűltek össze az egykori daliák, ma nagy részben összetöprődött fehér haju aggastyánok.

Szabó Samu tanár elnökölt gyűlésükön. Elnöki megnyitójában általánosán vázolta az egyesületi működést s a honvédek állapotát, megemlékezett az országos gyűléseken az egyesület részéről kiküldöttek szerepléséről, részvétellel említette fel az egyesület ez évben elhunyt tagjainak a neveit.

Az elnöki megnyitó után Nagy Pál nyug. szám-tanácsos, jegyző olvasta fel a választmány nevében készített, gonddal kidolgozott jelentést, mely az egyesület szakadatlan tevékenységét, mit főleg a bajtársak sorsának felkarolása körül kifejtett, ismerteti.

Mamicza János pénztárnok szomoruan jelentette, hogy az egyesület [pénztárkészlete nagyon sovány. Alig van 10 frt pénzkészlet. Az egyesületnek a f. évben közadakozásokból volt némi bevétele, ebből nyújtott a választmány időről időre pillanatnyi segélyt azoknak az öregeknek, a kiknek nehéz inségén némiképen enyhíteni kellett.

A közgyűlés elismeréssel fogadta az elnök, Nagy Pál jegyző és a pénztárnok lelkes munkásságát s a tisztikarnak, valamint a választmánynak jegyzőkönyvi köszönetet szavazott.

Nagyon lehangolta a közgyűlés tagjait, az a szomorú kép, melyet a honvédek segélyezése és ellátása körül elkövetett könnyű lelkiismeretű mulasztásokról az elnökség az aktákból felolvasott.

Több nyugdíj jogosult szegény honvéd ellátási ügyének elintézését minden sürgetések daczára addig huzták, halasztották, a míg az illetők elhaltak. Az elhalt honvédek hátramaradottjai pedig, ha a temetési költség iránt folyamodtak, nem kaptak semmit. Egyiket elutasították azzal az indokolással, hogy 30 napon tul folyamodott, a másikat, harmadikat pedig, ki a honvédet eltemettette, elutasították, hogy nem volt törvényes örökös.

Legszomorubb az, hogy mind emez igazságtalanságoknak jogorvoslata nincs sehol. A honvédek sorsának felkarolása ügyében a nemzet célzatait helytelenül fogják fel és hajtják végre az intézők. A könnyű lelkiismerettel elkövetett mulasztást, jóvá nem teheti senki, mert a míg valamihez jutnának, elhalnak a sir szélén álló öreg honvédek

A közgyűlés kimondja, hogy e tárgyban okadatolt kérést szerkeszt, ebben a kérésben a felmerült eseteket, az elkövetett igazságtalanságokat felfeji és megkéri a honvédegyletek elnökét: *Péchy Tamás-t*, hogy ezt a kérést az országgyűlés elé juttassa. Egyuttal a nemzet képviselőit is felkéri, hogy az öreg honvédek sorsán elkövetett igazságtalanságokat orvosolják s a hazafias sajtó előtt is feltárva a helyzetet, a honvédegyleteket is felkéri együttes akcióra.

Ez ügy után szavazások következtek. Elnöknek megválasztották közfelkiáltással Szabó Sámuel tanárt, alelnököknek Nagy Lajos tanárt és Bíró József vármegei tisztviselőt. Jegyzőnek Nagy Pál főhadnagyot Pénztárnoknak Mamicza Jánost. A választmányba beválasztottak: Albach Géza kir tanácsos, polgármester, Szigethy Miklós, nyug. ezredes, Spaller Károly, Bocskor Lajos, Böckel Károly, Stark Alajos.

Kanitz S. dr. 1848. és 1849. évi naplójából.

Közlő: Kanitz Ágost.

November 29. Ma az a hír volt elterjedve, hogy Bruckenthal báró a Maroson át fog jönni mint 4000 ember vezére, azért Deschan commissarius és a térkapitány Facset felé indultak egy ágyuval. Valószínű, hogy Zámra utaznak és erdélyi segítséget vesznek igénybe. Utcáink minden szegletén olvasható egy hirdetés, mely felszólít mindenkit, a ki a várost elhagyta, legyen az földesur, particulier vagy háztulajdonos, hogy decz. 14-ig megjelenjék és eltávozásának okát igazolja, nemkülönben minden következményért majd önmagát okolja. Ujabb bizonyítékok a mellett tanuskodnak, hogy Lippán a graniczosok a boltokat és szekrényeket felnyitották és jól kiürítették. Azért történt-e ez, hogy az anarchiát fékezze, a melyben mint mondani szeretik, élünk vagy azért alkalmazzák ezeket az erőszakos eszközöket, mert a császárt szeretik. A császári plakát melyről tegnapelőtt szóltam, sajátos hatással volt. Megvan említve az a jótétemény, hogy a tized és robot megszüntetik és hogy a magyar nemzetiség fenn fog tartatni. Azokat a jótéteményeket a nemesség maga adta nagylelkűen a parasztnak, tehát másnak ebbeli köszönetre nincs joga, legkevésbé pedig oly köszönetre, hogy a paraszt oly eszközül használtassék fel, a mely a nemes ember és minden kaputos ember vesztére szolgál. Ha a bérszolga azzal a fegyverrel fegyvereztetik fel, a melyet urától elvettek, mindenki tudja, hogy ez hová irányul. Ha a

magyarok nemzetisége fenntartatik, ez éppen nem jótétemény, midőn a rácok mellettök állam az államban, és az oláhok ugyanezt akarják. És ilyen eszközökkel akarja Ausztria a magyar államot megmenteni, mikor a szlávok azt az Éjszakfelé akarják magukkal rántani.

November 30. Ezen a héten utaztak itt át Gregorie Perez, Dimitru Cretuleszku, Gitia Magieru, Georgie Magieru tábornok és még két oláhországi oláh; állítólag Párisba mennek országuk ügyében. A mint biztos forrásból tudom, ezek és különösen a generális (ki kb. 42 éves) rosszalólag nyilatkoztak oláhainknak a magyarokkal szemben tanúsított magaviseletük végett. Már kezdenek nyilni oláhainknak a szemei, mind a mellett, hogy az oláhok diadalai őket örömmel fogják el. Hjah, más kérdés az, vajjon ez az oláhok győzelme, vagy pedig egy az osztrák reakciónak tett katonai szolgálat, a melynek a bére majd nagyon precarius lesz. Az oláhok között már érvényesül a rác befolyás. Bercsán unitus papnak az öcsce, elmondotta, hogy Lippán elment az oláh pap, hogy az oláh sebesültek mellett imádkozzék, ekkor eljött a rác pap kicsapta az oláh pap kezéből az oláh imakönyvet és egy rác imakönyvet adott kezébe. Sőt azt is indítványozta, hogy isteni tisztelet az egyik héten ráczul tartassék. Rajasich patriarcha, Patricius Popeszku archimandritát mint generalis vicariusát Karánsebesre küldötte, azt mondják hogy testestül lelkestül oláh, az egyik testvére Zsábáron pap, a másik fivérét a magyarok felakasztották.

Ma véletlenül kezembe jutott a Pesther Zeitung november 2. száma a melyben Nyárynak mint a honvédelmi bizottság substituíált elnökének nyilatkozatát a temesvári comité határozatai felett olvastam: Ez az első eset az országban, hogy egyének a polgári és papi körökből egy terjedelmes katonai rebelliónak oly segélyt nyújtanak, hogy midőn a lázadásnak a polgári törvénykezés látszatát nyújtják, a nép tévutra vezetetik; miután az országgyűlés azokat kik az október harmadikáról keltezet manifestumnak engedelmessékednek, a haza árulóinak nyilatkoztatta ki, a honvédelmi bizottság azokat is, kik a Temesvárt alakult comité tagjai lenni merészkednek, vagy abban részt vesznek, mint olyanokat a kik a hazaárulás súlyos bűnét követik el, a törvényen kívül állóknak tekinti.

A temesvári comité elnöke Ambrózy, tagjai Zsivkovits g. n. e. püspök, Osztóich János kir. kamarás, Modos Pál, az egykori városkapitány Veszelinovits, az egykori vármegyei szolgabíró Dezsán, az utóbbi mint commissarius is működik. Ma azt is mondták nekem, hogy a katonai eskübe, melyet a fekete-sárga zászlóra az ujoncok mondának, ez is bele van foglalva „Treue unserem Wojwoden“ (Hűséget vojvodánknak). Tehát világos, hogy hova vezetnek az illyr mozgalmak; ha még hozzá vesszük azt is, hogy már illyr papirpénz is circulál, akkor senki sem vonhatja azt kétségbe, hogy a szláv mozgalom mindinkább komolyabb lesz, és némileg önállóan működik.

December.

December 1. Ma Fischer József haza jött Bogsánról és azt a hirt hozta, hogy fivére nem fog haza jönni. A lelkesedés oly nagy, hogy minden derült és harczi vágyó és alig várja egy új küzdelem óráját. Fischer József azt mondja, hogy tegnap meglehetősen tartós ágyuzást hallott, valószínűleg Verseez vidékén volt az. Asbóth Mórész ki ma érkezett haza Batonyáról szintén a lelkesedésről beszél, de mi haszna abban, ha Erdélyben nov. 16., 17.

és 18-án Kolozsvárt a döntő küzdelem az oláhok javára volt Mondják vagy 35.000 székely Nagy-Várad felé vonult volna. Aradon azt hiszik, hogy Erdélyt majd vissza fogják hódítani, de hogyan? Ha meggondoljuk mily könnyelműen védték Lippát 800 mások szerint 1100-an a graniczosok és más katonák ezerei ellen, akkor csak sajnálnunk kell, hogy annyi hősiességet hiába feccsereletek el, miért nem gondoskodtak nagyobb katonai erőről. A győzelem bizonyosága nem az individualis erő-től, magától függ, de egyben a kellő mennyiségre is kell tekintettel lenni. Azért látunk dicső heroikus küzdelmet és győzelemről még sem lehet szó. A küzdelemnek ez a módja azzal hasonlítható össze mintha egy igen gazdag ember minden pénzét par hasard eljátsza.

December 2. Az utolsó Gazetta szerint a magyarok, a küzdelemmel még nem hagytak fel, mert Zaránd-megyében agyon ütöttek egy pár száz oláht és elpusztítottak több falut, annak némi visszatöréséül, a mi velük történt. Ma azt is híresztelték, hogy az oláhok a szászokat megtámadták, tehát a barátság köztük még is nem lehet nagyon komoly. A gondolkodó oláhok már kezdik gyanuval nézni az illyr befolyást. Bozsinka vagy 7000 oláht vezérelne Oravicza tájékán.

Ma jött G. Makórol és elmondotta, hogy Fogarassy püspök valóban Olmützben volt a magyar kath. püspökök instantiájával; Lobkowitz herczeg őt csak mint egyes püspöket és nem mint egy deputatio organumat akarta Ő Felsege elé bocsátani, de miután a praelatus nem engedett, tehát engedtek neki. A püspök röviden elmondotta a benyújtott irat tartalmát, a császár azt felelte, a papság hivatása imádkozni, tehát imádkozzanak érte. Erre azután Hám primás és Lonovits keltek utra Olmütz felé, de Kossuth őket visszahívatta egy kurrir által, miért, azt nem tudják | Erdélyre nézve Magyarországon az a vélemény, hogy az egyelőre el van ugyan veszve, de hogy azt, majd a Bánságból vissza fogják hódítani. Bem generalis fogja Aradon a kommandót 1500 ember felett átvenni. (Az ellene Pesten támasztott gyanu, alaptalan volna). Magyarországnak van elég a harcra termelt embere, de a vezérek hiányoznak.

Azt mesélik János főherczeget mindaddig Frankfurtban fogva tartanak, míg Windischgrätzet és Jella-sichot ki nem adják.

A rácok azért vannak lehangolva, mert a császár a vojvodát nem akarja megerősíteni, ennek a hatalma az egész Bánságra sőt talán még Erdélyre is terjesztetnék ki. Az illyr egyház befolyása az oláhra már érezhető. Az is igaz, hogy az illyrek bankókat és pedig több milliót emittáltak. Ma két gárdistát ki Kölniken előőrson volt ide hoztak. Mint a dolgok ma állanak vármegyénk székhelye most Oravicza, a mely Lugossal szemben egészen antipod magatartásu. Mondják, hogy a katonák éjjel pálinkát és butorokat Karánsebesre vittek. Oláhjaink kedvetlensége napról-napra nagyobb, sőt abba a kérdésbe is ütköznek, vajjon szükséges volt-e, hogy a magyaroktól anyira elidegenkedjenek és saját hátrányukra a reactio támasza legyenek, mert valóban az egyetlen előnyre, a nyelvre nézve, Ausztria nem őszinte és eddig-él az egyetlen nyereség az, hogy a nép jogai csorbultak. Látják, hogy a magyarok képzelt suprematiája alól kiszabadulván a rácok igazi suprematiája alá jutnak, mind állami, mind egyházi tekintetben és már belátják, hogy a használt szer még veszedelmesebb mint a betegség. A rácoknál megint másféle elkedvetlenkedés mutatkozik, ma Popovits-Oraviczáról azt mondták, hogy mindent abban fognak hagyni, mert a császár megtövesztette őket. Komolyan állítják, hogy Kossuth a rácokkal alku-

dozni akar, a közeledést Beöthy vezette be, az alkudozások Pesten fognak folyni. Adja az ég, hogy a népek testvériesen ölelkezzenek.

Asbóth kapitány confiscált butorait a napokban licitandó adták el, egy zongoráért mely legalább is 300 pengő forintba került 56 váltó forintot fizettek. Minden kérdés, hogy az árverést ne ejtsék meg, hiába volt. Ma több fulminans császári manifestumot olvastam, melyek a magyarokhoz vannak intézve, Kossuthot és elvtársait mint felségárulókat vádolja. Az Allgemeine Zeitung azt írja, hogy Windischgrätz nagy hadsereggel és 214 ágyúval megy Magyarországra. Vérző szívvel írom, de számításaim nem nyújtanak semmi reményt és az új év küszöbén talán Pest is arra sorsra jut, mint Bécs és Berlin. És mi lesz belőled hazám? Vajha az igazságos király kedvezően döntene! Az utolsó két nap alatt a szerzésának 5 gardistát fogtak el az előőrsokről és hozták ide.

(Folyt. köv.)

HALÁLOZÁSOK.

Honvédegyleteket, munkatársainkat és lapunk barátait kérjük: sziveskedjenek a halálozásokról egy-egy rövid tudósítást írni s a gyászjelentést az ereklye-muzeum számára esetről-esetre beküldeni.

Bejcsi György Tállyán Zemplénmegyében nov. 7-én meghalt Bejcsi György, a szabadságharcot Ujházi vadászrezdében harcolta végig. Ott volt Győr felszabadításánál, résztvett a kápolnai csatában s halálig híven megőrizte a 48-as eszmék tiszteletét. Közrészvételtemették el.

Benke Imre honvéd hadnagy. Mélyen szomorodott szívvel jelentjük feledhetlen atyánk, nagyatyánk, testvér, illetve apósunk *Benke Imre* Kis-Kun-Dorosma város negyven éven át volt tisztviselőjének, 1848—49. évbéli honvéd hadnagynak, folyó hó 12-én éjjel $\frac{3}{4}$ 11 órakor, életének 71-ik évében, a halotti szentségek ájtatos felvételével, hosszas szenvedés után történt gyászos elhunytát.

A megboldogultnak hüll teteme m. hó 14-én csütörtökön d. u. 3 órakor fog a r. kath. szertartás szerint az új temetőbe örök nyugalomra kísértetni. Az engesztelő szent mise áldozat pedig m. hó 14-én $\frac{1}{2}$ 8 órakor a helybeli szentegyházban a mindenhatóknak bemutatatni. Legyen könnyű a hant, mely a drága porokat takarni fogja. Kis-Kun-Dorosma, 1895. november hó 13. Gyermekai: Benke Nándor és neje Bosnyák Anna, Benke Lujza és férje Kőváry Ottó, Benke Jenő és neje Gera Amália Benke Gedeon és neje Virágh Ilona, néh ifj. Imréné Binder-Hess Lujza. Testvére: Benke Eszter. Unokái: Kasztner Zoltán, Benke Jolán, ifj. Benke Imre, Benke Feri, Benke Jenő, Benke Zoltán, Benke Jolán, Benke Mihály, ifj. Kőváry Ottó, Benke Szilárdka, Benke Zoltán, valamint számos rokon, jó barát és ismerős.

Gönczy István, magyar kir. erdészeti pénztáros, volt 48-as honvéd, 68 éves korában Kassán meghalt.

Id. Gyulay Korpos Ferencz földbirtokos, 1848-as honvéd hadnagy és nyug. körjegyző Vajda-Sz.-Ivánon elhunyt. Szarvkői és gosztoni *Gosztony Nep. János* földbirtokos, 1848-ban országos képviselő, Hevesvármegye bizottsági tagja, 76 éves korában Karácsondon (Hevesvármegyében) elhunyt.

Halla János negyvennyolczas honvéd elhunyt Dömörhegyen, Vas megyében.

Keményi József. Zilahról vesszük a szomorú hírt, hogy Keményi József, volt 48-as őrnagy november 24-én 85 éves korában elhunyt. A megboldogult végig küz-

dötte a dicső szabadságharcot. Budavár bevételénél kiűntette magát s a nagysarlói ütközetben meg is sebesült. A fegyver a bátor katona kezéből csak a világosi gyásznapi után hullott ki, A forradalom leveretése után hontalanságot szenvedett. Francia- és Angolországban bujdosott sokáig. Visszatérve hazájába, Zilahon ügyvédi irodát nyitott, nyolc év előtt megválasztották városi levéltárnoknak. Nagy részvét mellett temették el s utolsó utján 27 bajtársa kísérte koporsóját. Nyugodjék békében.

Liptay József 1848—49-iki honvéd 87 éves korában meghalt. Nagy részvét mellett temették el a szabadságharc derék katonáját.

Csik-taploczai Lázár Imre főhadnagy. haláláról így szól a szomorú hír:

Özv. Lázár Imréné született Bázár Mária és fia Lázár Imre Ernő, a maguk és a nagyszámu rokonság nevében, bánatos szívvel tudatják a feledhetlen hű férjnek leggondosabb atyának, illetőleg jó rokonnak csik-taploczai *Lázár Imre* urnak, 1848—1849-iki honvéd főhadnagynak, folyó 1895. évi november hó 12-én este 7 órakor, hosszas szenvedés után élete 75 évébe bekövetkezett halálát.

Lulley Manó. Az amerikai Magyar Híradó legújabb száma jelenti, hogy Washingtonban meghalt Lulley Manó aki a szabadságharcot mint honvéd küzdötte és a kapitányságig vitte. Világos után Kossuth kíséretében menekült Törökországba, majd vele ment Amerikába, hol azután megtelepedett Végig küzdötte az amerikai polgárháborút az északiak sergében miut őrnagy s egyike volt a magyar emigránsokból toborzott *Kossuth Guard* nevű szabadcsapat megalakítóinak. A háboru után állami szolgálatba lépett Fiai is mind amerikai polgárok lettek s szép vagyont szereztek új hazájukban. Halálát véletlen szerencsétlenség okozta. Szendélyes dohányos volt s még az ágyban is szivta a pipáját. A minap, mikor az öreg ur elszunyadt, a pipából a tűz kihult s lángba borította az ágy neműt. Lulley olyan súlyos égési sebet szenvedett, hogy másnap meghalt.

Telegdi Mór János birtokos, megyei hivatalnok 72 éves korában meghalt, A megboldogult a szabadságharcban, mint honvédtizedes vitézül küzdött a hazáért Temetése általános részvét mellett ment végbe.

Mészáros János, tözs gyökeres debreczeni polgár mint levelezőnk jelenti 71 éves korában meghalt. Benne a függetlenségi eszmék törhetetlen bajnokát vesztette el a debreczeni függetlenségi és 48-as párt, melynek veterán tagja volt. Mindig nemes lelkesedéssel harcolt a hazafiság lobogója alatt; fenyegetések sem tudták megtántorítani. A függetlenségi körnek sok évig zászlótartója volt. Nagy részvét mellett temették el.

Tánczos János Nemes-Rádon 76 éves korában meghalt sárdi és letnyei Tánczos János tekintélyes földbirtokos, a ki a szabadságharcban mint honvédfőhadnagy vett részt.

Sziday Zábrátzky Ottó, 1848—49-es honvédszázados nov. 27 én, 66 éves korában Takta-Szadán meghalt.

KÜLÖNFÉLÉK.

Honvédegyletek központi. biz. gyűlése. Az 1848—49. honvédegyletek orsz. központi bizottsága nov. 27-én Péchy Tamás elnöklete alatt ülést tartott, melyen Mikár Zsigmond főjegyző bemutatatta azt a feliratot, melyet a honvédség orsz. ülése nevében a miniszterelnökhöz intéznek a segélyösszeg fölemeléséről, a honvéd-igazolások határidejének meghosszabításáról, a honvédözvögyek ellátásáról stb. Csatáry indítványára elhatározták, hogy a kérelmeket pontonként veszik be a fel-

iratban, különös sulyt helyezvén arra, hogy a honvédménház száz helylyel kibővítették. A fölírat szövegének átnézésére Csátary Lajost kérték fel. A fölíratot küldöttség fogja átadni a miniszterelnöknek. A honvédek millenárius bizottsága nevében Balogh Sándor elnök jelentette, hogy a bizottság nem kapta meg a kért helyet, mert a történelmi főcsoportban már gondoskodtak s a 1948—49-es ereklyemuseum tárgyaiból fogják a kiállítás tárgyait összeválogatni, de mégis szívesen veszik, ha a nagy idők tanui maguk is hozzájárulnak kiválóbb ereklyetárgyaikkal e csoport kiegészítéséhez.

Halálozás. A kolozsvári márcz. 15. állandó bizottságának sulyos gyásza van. Elveszítette egyik munkás, a hazafias ügyek iránt nemcsak érdeklődő, de abban mindig tevékeny részt vett, ügybuzgó tagját. *Baróthy Incze József*, az elhunyt, ki a 48-as bizottság évek óta választott tagja. Gyászjelentés így szól:

Özv. Incze Józsefné, Telepy Gabriella a maga és gyermekei Gáabriella, Tibor, Blanka, valamint már néhai férje testvérei Incze Ferencz. Incze Mária férjezett Balázs Istvánné, Incze Róza férjezett Antal Dánielné, továbbá Telepy Károly és neje Egeressy Etelka, mint az elhunyt apósa és anyósa, úgy Telepy Margit férjezett Neogrady Antalné, Telepi Abigail, Teledy Corneliá, mint az elhunyt sógornói és Neogrady Antal, mint sógora, végre a távolabbi rokonok nevében is megtört szívvel tudatja, hogy a hú férj, gyermekeinek gondos édesapja és szerető rokon baróthi Incze József köz- és váltóügyvéd, Kolozsvár szab. kir város törvényhatósági tagja, róm. kath. egyházközségi vál. tag, volt országgyűlési képviselő 47 éves korában hosszas szenvedés után 1895. november hó 20-án d. e. 9^{3/4} órakor befejezte munkás életét és megszűnt élni. Hült teteme folyó hó 22-én d. u. 2^{1/2} órakor fog a róm. kath. szertartás szerint, a Benigni palotában birt lakásáról, a köztemetőben örök nyugalomra helyeztetni. Lelkéért az engesztelő szent miseáldozat a főtéri róm. kath. székes-egyházban folyó hó 23-án d. e. 10 órakor mutattatik be a Mindenhatónak. Kolozsvárt, 1896. évi november hó 20-án.

A szabadságharcz szobra. A szabadságharcz szobornak tudvalevően az erredéves ünnepre kellene elkészülnie. Az 1882. évi november hó-án volt székesfővárosi közgyűlés ugyanis kimondotta, hogy ennek az emlékműnek a millenárius ünnepek alkalmából kell leleplezőnie. S mikor az e czélból kiküldött bizottság első felhívásait a közadakozásra kibocsátotta, akkor is folyton e közgyűlései határozatra hivatkozott s csak később tette le a megbízatás értelmében való azon szándékáról, hogy a kérdést a kitűzött időre csakugyan megoldja. Most már a szobor a legnagyobb erőlködés mellett sem készülhetne el, már azért sem, mert a pénz alapja esztendő óta változatlanul áll. Nehány évvel ezelőtt ugyan a közgyűlés kérdőre vonta a bizottságot: meg lesz-e szobor a meghatározott időre, s akkor a bizottság el is határozta, hogy a gyűjtést újból megindítja, azonban a határozat végrehajtására máig lépéseket nem tett. A fővárosnál tömérdek különféle alapot kezelnek s a szabadságharcz szobor alapja az, a mely esztendők óta egyetlen krajczár adománynyal sem szaporodott. A szoboralap most a mai napig járó kamataival együtt 207.154 frt. 85 krajczár.

A világosi fegyverletételi kardok sorsa. Egy a fővárosban 48-as ereklyéket gyűjtő egyén, írja Markó Miklós hírlapíró a Mg. szerkesztőségétől, e napokban igen nagyszámu régi 48-ki szabadságharczi gyalogság tiszti és huszársági kardokra akadt egy terézvárosi ócska vas kereskedőnél. Több 48-iki honvéd konstataulta, hogy különösen a huszárkardok a világosi fegyverletételtől származnak. Igen számos kardon az illető huszár neve

egy egy dicsőségesen kivivott ütközet helye és napja világosan olvasható. A huszár kardok a világosi fegyverletételnél egy csomóba kötve 30—30 drb. lett a mi összesen mint egy 1800 drbra tehető, miután Világosnál névleg, a Hanover, Palatinus, Ferdinánd, Miklós, és Mátyás huszárezredeknek volt nagyobb számu legénysége jelen; volt ugyan még több más huszár ezredbeli is, de ezek apróbb csapatokban eltávoztak. Ezen most már ereklye számba menő kardok néhány évig az aradi várban heverték és innét 1852-ben a bécsi arzenálba vitték föl hol pár éve, hogy eladták az említett terézvárosi kereskedőnek, ki egyuttal a bécsi légiónak is megvette a teljes felszerelését, a mit persze egy pár év alatt megvásároltak a régiség kereskedők és magánosok. Érdekes, hogy ezen világosi huszár kardokból, nem rég egyik fővárosi késes nagyobb mennyiséget vásárolt és azt különböző czelokra fel használta.

Görgei Arthur tábornok megsebesülése. Az ősz tábornok, kinek mostani sulyos szembaját, a váci csatában kapott sebből eredtnek hiszik, amit legujabban most megczáfol egyik volt hadsegédje, ki nemsokára emlékiratait bocsátja ki, mint szemtanuja, a Görgei Komáromi Július 2-iki csatájának és mint ezt, szószertint adjuk: „A magyar szabadságharcz fővezére Görgei Arthur ki életét a csatatéren számba alig vehető dolognak tekintette és katonai kísérete élén a harc legkomolyabb mozzanataira döntő befolyást gyakorolt. 1849 július 2-án oly körülmények közt sebesült meg a csatatéren, melyeket hamarjában sem ő maga, sem pedig katonai kísérete meg nem értett, de politikai ellenfelei mai napig is rágalom maró gunyával magyarázgatnak. Görgei Arthur emlékirataiban (Mein Leben und Wirken) 1849 július 2-án Komáromnál történt megsebesülését akként adja elő, hogy a hajnal óta dühöngő harc lefolyását figyelemmel kísérendő, s hogy intézkedéseit legott a színhelyen megtehesse, gyorsan lovagolva kíséretétől elmaradt. Midőn aztán a lovát megállította, hogy utánna induló kísérete valamint csapatjai utolérhessék feje hátsó részén erős ütést érzett. Mialatt a fővezér sebére az első kötést alkalmazták, katonai környezete a sebet kardvágástól credtnek hitte. Ámde ezen föltevés már csak azért is tévesnek bizonyult, mivel a fővezér és az őt kísérő tisztek közé ellenséges lovas, vagy más katona nem szorulhatott. Maradt tehát azon nem kevésbé valószínűtlen, sőt alig gondolható föltevés, hogy Görgeit valaki a katonai kíséret tisztjei közül, vagy pedig a főhadiszálláshoz tartozó huszárok egyike, vágta volna meg, mi azonban már csak azért is lehetetlen volt, mivel a katonai kíséret valamint a főhadiszálláshoz beosztott huszárok Görgei után egy csoportban lovagoltak. Ennélfogva valamely ezen csoportból kiváló és előre vágató lovast a 60—80 emberből álló kíséret okvetlenül észre vett volna. Annál kevésbé vághatta volna meg Görgeit valamely gyalogos, mivel a fővezér ezen alkalommal is 18 markos pej lován ült. Az utóbb említett föltevés azonnali visszaütésének czéljából a katonai kíséret tagjai valamint a huszárok legott kardot rántottak és kitűnt, hogy valamennyiük kardpengéje tiszta. Két nap mulva midőn Lumniczer Sándor fő társorvos Görgei fejsebéét megvizsgálta, kitűnt, hogy a seb nem kardvágás, hanem gránát szilánktól eredt. Erre vallottak a seb szakadozott szélei valamint az a körül mény, hogy egy közelről Görgei fejére mért kardcsapás, a koponyát okvetlenül ketté hasította volna, mig ellenben a levegőben 4—500 lépésnyi magasságban szétpattant gránát szilánk, estőben a fővezér fejéhez csak oda vágódott. Erre vall végre az ősz fővezér fején mai napig is látható sebhely hajlott alakja, a melyet kardvágás semmiképpen sem okozhat. (Beküldte Markó Miklós Bpestről.)

45. sz. *K. Papp Miklós*. Történeti Lapok. III. évfolyam. I. II. félév. Kolozsvártt. Nyomatott K. Papp Miklósnál 1877. 745 lap 4-ed r. Füzve.

46. sz. *K. Papp Miklós*. Történeti Lapok. I. évfolyam. II. félév. Kolozsvártt. Nyomatott K. Papp Miklósnál. 1875. 448 lap 4-ed r. Füzve.

47. sz. *K. Papp Miklós*. Történeti Lapok. I. évfolyam. I. félév. Kolozsvártt. Nyomatott K. Papp Miklósnál. 1874. 416 lap 4-ed r. Füzve.

48. sz. *Radnóthi Dezső*. Kolozsvári Kossuth emléklap. Kossuth Lajos névnapja alkalmából. 1889. aug. 25. Ny. Gámán János örökösse Kolozsváron 12 lap N. 4-ed r. Füzve, Hory Endre ajándéka.

49. sz. *Tóth Agoston*. A köztársaság. Tiszta jövedelme a kórházak számára szánva Kolozsvártt. Nyom. az ev. ref. kollegyom betűivel Barrané és Stein által. 1849. 15 lap. 8-ad rét. Füzve, ára 4 ezüst kr. Serly Lajos adománya.

50. sz. A kolozsvári nemzeti polgári örsereg oktatási és gyakorlati *Szabályzata*. 1848. Kolozsvártt. Tilts János sajátja. 36 lap. 8-ad r. Füzve. Pál János adománya.

51. sz. *Szabadsághullámok*.

52. sz. *Tóth Károly*, Az 56-ik honvédszászlóalj története 1848—40-ben írta Tóth Károly 48-as honvéd hadnagy Csurgó, 1893. Vágó Gyula bizománya 90 lap N. 8-ad rét füzve.

53. sz. 1847—48 évi országgyűlési *Törvényczikkek* Veszprémben: Ramasetter Károly betűivel. 1848. 92 lap Füzve. Cser József adománya.

54. sz. 1848 évi Erdélyi országgyűlési *Törvényczikkek*. Történeti függelékekkel, Jegyzetekkel bővített második kiadás Kolozsvártt, Kiadja Demjén László 1861. 38. lap. N. 8-ad rét. Füzve. Pap István adománya.

Tóth Agoston. A köztársaság. Tiszta jövedelme a kórházak számára szánva. Kolozsvártt. Nyomatott az ev. ref. kollegyom betűivel. Barrané és Stein által. 1849. 15 lap. Füzve ára 4 ezüst krajczár Serly Lajos adománya.

56. sz. 1848-ik évi Erdélyi *Törvényczikkek*. Kolozsvártt. Kiadta Demjén László 1861. 16 lap. N. 8-ad rét. Füzve. Pap István adománya.

57. sz. *Hevessy Géza*. *Tárogató* Magyarország aranytrombitásának ajánlja a szerző. Genua 1861. július hó 24. Nyomtatta Puky Miklós Genfben 1861. K. 24 lap 8-ad r. Füzve.

58. sz. 1847—48-iki országgyűlési *Törvényczikkek*. Nyomatott miniszterelnöki rendeleténél fogva s kir. megerősítést nyert eredeti kézirat után. Pozsonyban. Az országgyűlési iratok kiadó hivatalában. 1848. 92 lap. N. 8-ad rét. Füzve. Székely Dienes adománya.

59. sz. Az 1848—49-iki szabadságharcai emlékek és képek kiállításának *Tárgymutatója*. Budapest. Nyomatott Buschmann F.-nél 1891. 43 lap 8-ad r. Füzve ára 20 kr.

60. sz. *Táncsics Mihály*. Forradalom, Második iv. Debreczenben. Nyomatott a város könyvnyomdájában. 1849. Ára 6 ezüst krajczár. 32 lap. K. 8-ad r. Füzve. Székely Döme adománya.

61. sz. *Dr. Vajda Emil*. Kossuth Lajos. élet és jellemrajz. Budapest. 1892. 273 lap K. 4-ed rét. Füzve.

62. sz. *Varga Ottó*. Aradi Vértanúk Albuma. Arad sz. kir. város közönsége és az aradi „Kölcsey egyesület” megbízásából. Harmadik bővített kiadás. Budapest. „Köny-

ves Kálmán” társulat kiadása. 1892. 426 lap. 4-ed rét. Kötve. Várad Albert tulajdona.

63. sz. *Vass János*. Szerény vázlata a Kolozsvártt 1848-ik évben alakult 11-ik Honvédszászlóalj azzal kapcsolatos erdélyi hadjárat történetének. Vass János zászlóaljbeli főhadnagytól. Brassó. Nyomt. Römer és Kammer-nél 1872. 73 lap. N. 8-ad rét. Füzve ára 80 kr. 6. é.

64. sz. Kolozsvár várossa gyalog polgári őrhada fegyvergyokorlatnál bevett *Vezér-szavak*. Kolozsvártt, 1848. Nyomatta az ev. ref. főiskola nyomdája betűivel Tilts János. K. 8-ad rét 14 lap Füzve. Szabó Mihály adománya.

65. sz. *Gracza György*. Magyarszabadságharcz története 18 füzet 4-ed r. füzve.

66. sz. *Hentaller Lajos*. Kossuth és kora. Bpest 1891. füzve 350 lap. Füzve N. 8-ad rét a szerző adománya.

67. sz. *Turcsányi Gyula*. Ima Kossuth Lajos temetése alkalmából. Kolozsvár 1894. ápr. 1-én. 7 lap. Füzve N. 8-ad rét szerző adománya.

(Folytatjuk)

Eladó zenemű-tár. Egy 12—14 ezer frtba került zenemű gyűjtemény, melyben a régebbi idők óta legújabb korig mindennemű művek összegyűjtettek, szépen rendezve, táblával arany felirattal tartalomjegyzekkel ellátva, eladó. A gyűjteményben zongorára írva meg vannak a klasszikus zeneművek a hangversenyző nagy mű darabok, a hangversenyző szalon darabok, az összes magyar zeneszerzők művei, az operák, operettek szerzőinek munkái, továbbá sok száz olyan magyar darab, a melyek ma drága pénzért sem szerezhetők meg; igen sok van kéziratban tisztán vonalozva és írva. A hangjegytárt a tulajdonos több mint egy félszázad alatt gyűjtötte össze és felszerelve zene leírásokkal, magyarázatokkal, hírneves szerzők arcképeivel stb. A gyűjtemény katalógusa a kiadó hivatalban megtekinthető, hol egyúttal bővebb felvilágosítással is szolgálnak.

Bekötési táblák az 1848—49. Történelmi Lapok 1892., 1893., 1894. és 1895. évi folyamának bekötésére decz. elejétől kezdve, darabonként 80 krral megrendelhetők a kiadóhivataltól. A bekötési tábla díszes kiállítással készül. Az 1892-ik első évfolyam táblája vörös angol vászon, az 1893. év folyam táblája fehér. Az 1894. évfolyam táblája pedig zöld angol vászonból készül. Az 1895. évi folyam bekötési táblája ismét piros lesz. A m. é. folyamok bekötési táblái ősös, elegáns és izléses kiállításáért előfizetőink körében nagy keresletnek örvendtek. E táblába kötve, a Történelmi Lapok bármely szalon asztalnak díszét képezi. A tábla első lapján alapon arany nyomással koszorú által övezve foglal helyet Magyarország és Erdély külön-külön álló címere, melyet felül, szent István koronája foglal össze. Ez alatt dísz betűkkel a lap címe, a szerkesztőség s az évfolyam van feltüntetve. E fel-

írást, a tábla szélein izléses fekete nyomásu körzet veszi körül. A tábla hátsó lapján vaknyomásu ékitmények foglaltatnak. A tábla sarkára az első lapón foglalt felírat van arány nyomással helyezve. E felhívást azért tartjuk szükségesnek most idejében közölni, hogy olvasóinknak módjuk legyen az ideje korán való megrendelésre s tájékozva legyünk a készitendő példányokszámára nézve.

Öreg honvédek képei a mileniumon. A kolozsvári orsz. ereklye muzeum a m. é.-ben felhívta a 48—49-es honvédek, hogy egyenkint vagy csoportosan fényképeztessék le magukat, a képeket a honvédek rövidebb-hosszabb életrajzi kíséretében küldjék be, hogy a dalias idők katonáinak képeiből minél szebb és imponálóbb csoportot lehessen alakítani. A felhívást tett követte. Több száz arczkép, csoportkép, egy kis levéltárt képező életrajzi adat-tár érkezett be, melyek már is szakszerűen vannak rendezve és csoportosítva. Legtöbb egyes kép van a kolozsvári honvéd egyeslet köréből. Utánna a brassói, szolnokdoboka-megyei, szentesi, marostordamegyei honvéd egyeslet köréből. Képviselve van különben a szabadságharcz minden fegyverneme és több katonával képviselve van minden honvéd egyeslet. Most a kolozsvári honvéd egyeslet előterjesztett indítvány folytán egyik gyűlésén elhatározta, hogy a tavaszon egy lakalmas napra összehívja az összes egyesleti tagokat a Dunky-fivérek műtermébe; ott csoportosan, zászlóaljankint azután egyes képekben levéttetik magukat a mileniumi gyűjtemény javára. A muzeumban Kalmár Antal főhadnagy rendezi a képcsoportozatokat. Lajstromozza zászlóaljankint és betűsorban. Az arczképpel kapcsolatosan beérkezett életrajzok és a honvéd szolgálatra vonatkozó okmányok vagy egyéb iratok a honvéd nevével és szolgálati minőségével ellátott pálliumba helyeztetnek. A pálliumok befűrendben tartatnak nyilván. Ez úttal is felkérjük azokat, a kiknek csak arczképük vagy életrajzuk van benn, hogy pótlólag a hiányt kiegészíteni sziveskedjenek. Kívánatos volna, ha minél számosabb arczkép s életrajz érkeznek be a honvédektől vagy hozzájuk tartozók részéről. Az életrajzokhoz kérdő pontokat tartalmaz lapunk jelen száma.

Öreg honvédek a miniszterelnöknél. Az agg honvédek küldöttségileg készülnek a miniszterelnökhöz feljönni a honvéd alap megnagyobbítása s a részesedések kedvezőbb elintézése érdekében.

— **A honvédek felvétele a menedékházba.** A honvéd menedékházba legutóbb nyolcz 48—49-iki honvédet vettek föl. Hét hely halálozás miatt volt üresedésben, egy pedig verekedés miatt ürült meg. A menedék-

ház egyik lakója ugyanis a másikkal a minap összekapott s késélesig vitte a dolgot. E miatt megfosztották otthonától s helyét másnak adták oda.

Szerkesztői üzenetek

Borbély György tanár Torda. A csákó beérkezett. Adattuk az ereklye muzeumnak. A két fiatal honvédet köszönjük. Csinosak, elevenek ők. Fodor Domokos ur „Honvéd“-jét kérjük. A muzeum csinál belőle egész példányt az itt levőkből.

Kovács Gyula Új-Óravicza. Az „Emlébeszédék“ füzete elfogyott, Adnak ki új füzetet, erről majd értesítést fogunk küldeni.

Razgha Pál 4. z. százados, Alsó-Szeli. Bem tábornok napi parancs könyve meg fog jelenni Nagy Sándor könyvében. Tessék arra előfizetni, Mi csak mutatványt közölhetünk a terjedelmes parancskönyvből.

HIRDETÉS.

ERDELYI EGESZSÉGI LABDACSKOK.

(CSODA-LABDACSKOK.)

Mindennemű székrekedés és azok következményei eltávolítására, hogy mely kitűnő házi szer, mutatja az a körülmény, hogy minden más összetételt tul szárnyalt, semmiféle ártalmas szert nem tartalmaz, éppen ezért nem ártalmasok a gyomor- és belekre, hanem az emésztést rendes állapotba hozzák; aranyeresek, gyomor- és májbajosoknak és azoknak, kik altesti idegbántalmakban szenvednek és a vértisztítást igénylik; biztos gyógyulást hoz, helyreállítják és fentartják az egészséget.

A fenti bajokon kívül a következő bajokban nyújt alapos segítyt: Kezdetleges, nyilt és vak arany érnél, mindennemű kiütéseknél, régi sebeknél, sömör, otvar, fekélyek, fej- és fül-fájdalomnál, gyomorhurut-, gyomorgörcs-, hányinger és nehé emésztésnél. Továbbá rheumatis bajoknál az epe kiválasztást elősegíti, egyszersmint óvszerűl szolgál a járványos betegségeknek.

HASZNÁLATI UTASÍTÁS.

Felnöttek reggel és este 2—3 labdacskot vesznek. Erősebb szervezettűek 4—4 szemet vehetnek, kik gyomorbajban szenvednek és hosszabb kúrát akarnak tartani, minden reggel vegyenek 2 szemet. Ára egy próbadozsnak 21 kr. egy rendes doboznak 50 kr.

KAPHATÓ:

NAGY SÁNDOR

gyógyszertárában a „vörös kereszt“-hez
Maros-Vásárhelytt, Szt.-György-utca 4. sz.

Gyógyászati különlegességek. Illatszerek. Pipere- és gyógyszer-sza panok. Gyógyborok. Valódi tokaji assz-Franczia és magyar Cognak. Mindennemű ásványvizek. Legkitűnőbb minőségű „China Malaga“ és „China-Vas-Malaga“ bor. Sebészeti eszközök. Kötszerek stb.

Egyedüli készítője és szétküldési raktára a már 10 év óta közkezdveltségnek örvendő „Gyöngyvirág“ különlegességeknek u. m.: Gyöngyvirág hölgypor, szájjviz, fogpor, arczkenőcs, mosdóvíz, hajolaj, pomádé, brillantin, viasz pomádé illatszert, eau de Cologne, hajszesz, szappan és Gyöngyvirág szobafüstölőnek.

Készítője a legtisztább gyógyszerészi szeszből előállított Sósorszesznek és a Dr. Tischler általános elterjedt gyógyerejű szájjviz és fogporának.

Levélbeli megrendelések postai utánvét mellet a legnagyobb pontossággal eszközöltetnek; csomagolásra nagy gond fordítatik.